

Memo controle Belastingen en heffingen 2023 (geheel)

In dit controlememo staan de bevindingen van de controlewerkzaamheden intern en door CCA uitgevoerd op het proces Belastingen en heffingen 2023 (excl. Belastingbaten Wijdmeren)

Controle aanpak

De controles voor het proces Gemeentelijke belastingen zijn uitgevoerd op basis van een risico-inventarisatie, procesbeschrijving, onderzoeken van beheersing van de risico's in opzet, het toetsen op bestaan en werking van de beheersmaatregelen, de interne controle in de lijn en de review door de verbijzonderde interne controle. Een toelichting op de gevolgde aanpak staat in het controleplan.

Controle doelstellingen

Doel van deze controle is het vaststellen van de volledigheid van de belastingopbrengsten. D.w.z. op het vaststellen of de belastingopbrengsten volledig en of de kwijtscheldingen en verminderingsen juist worden verantwoord. De belangrijkste daarbij zijn:

- Volledigheid van het aantal objecten dat aangeslagen dient te worden
- Juistheid van de belastingtarieven
- Juistheid van de kwijtscheldingen
- Juistheid van de verminderingsen
- Juistheid van de WOZ waarderingen (bij de OZB)

Controle werkzaamheden (intern / CCA)

Het controleplan op het belastingproces bestaat voor 2023 uit de volgende werkzaamheden:

- Inzicht geven/ monitoren van de opvolging van de door de organisatie geaccepteerde aanbevelingen naar aanleiding van de audits (follow-up)
- Beoordelen bestaan van de ingestelde beheersmaatregelen, waarbij ook aandacht besteed dient te worden aan het taxatieproces, bezwaarafhandeling en aansluiting bestand WOZ en Objecten (lijncontrole).
- Controle op de juiste invoer van de belastingtarieven (vastgestelde tarieven gemeenteraad).
- Samen met businesscontrol (en CCA) opzetten en uitwerken van cijferanalyse/data-analyse op basis van een data-dump uit key2belastingen (via VYZYR), waarbij bijzonderheden in de aanslagen en grondslagen inzichtelijk gemaakt wordt .
- Aansluitingen tussen Key2belastingen en KEY2 Financiën voor wat betreft de opgelegde aanslagen, verminderingsen en kwijtscheldingen. Hierbij eventueel en indien mogelijk, gebruik maken van de applicatie VYZYR.
- Op basis van de uitkomsten van de cijfer/data-analyse een detailcontrole uitvoeren, waarbij geconstateerde bijzonderheden nader worden onderbouwd.

Bevindingen

1. Actualiseren Procesmodel/ risico-analyse

Het procesmodel is geactualiseerd voor 2023. In aanvulling hierop is door het team Belastingen een overzicht gemaakt van de controle werkzaamheden, die door het team bij het opleggen van de aanslagen periodiek worden uitgevoerd. Dit overzicht geeft een goed beeld en is in opzet toereikend voor een juiste en volledige belastingaanslag.

Wel dienen deze beheersmaatregelen nog te worden opgenomen in het procesmodel Belastingen om een goed beeld te krijgen in welke deel van het proces de beheersmaatregelen worden uitgevoerd. Dit dient te worden betrokken bij de procesactualisatie 2024.

2. Lijncontroles

Voor de beoordeling of de geactualiseerde procesmodellen daadwerkelijk bestaan, is het van belang dat op het proces "opleggen belastingaanslagen" een lijncontrole wordt uitgevoerd. Voor 2023 is deze analyse niet

aangeleverd, zodat geen oordeel gevormd kan worden over het al dan niet bestaan van de opzet aanwezige beheersmaatregelen.

3. *(Cijfer)analyse, aansluitingen en detailcontrole*

Aansluiting Key2belastingen / Key2financien

Voor opbrengsten voortvloeiend uit de woonlastennota 2023 is tussentijds door de BC'er een aansluiting tussen key2belastingen (opgelegde aanslagen) en key2financien voorbereid. Dit leverde geen verschil op.

Cijfer/ data-analyse en detailcontrole

Door CCA is met behulp van applicatie VyZyr een dump van de aanslagen belastingjaren 2023 en 2022 gemaakt. Het betreft de belastingsoorten voor OZB, riool en afvalheffingen. Voor de OZB is een analyse gemaakt op de WOZ-waardering door uitzonderlijke (stijgingen en dalingen) WOZ-waardeveranderingen nader te analyseren en te onderbouwen. Daarnaast is een analyse gemaakt op afwijkende toepassing van tarieven.

Beide analyses leverden bijzonderheden op en deze zijn voor een onderbouwing teruggelegd bij de proceseigenaar. Deze detailcontrole heeft de volgende uitkomsten opgeleverd:

1. Het merendeel van de bijzonderheden op de selectielijst zijn te onderbouwen en verklaarbaar.
2. Bij 4 objecten is een fout geconstateerd (rood gearceerd in de resultaten detailcontrole), namelijk:
 - 1x onjuiste taxatie WOZ-waarde. Onderdeel waarde stond op € 0.
 - o Actie: wordt in het werkproces meegenomen (aanvullende controle). Jaarlijks na herwaardering controle op objecten met onderdeel waarde 0. Hierin zou alles wat niet goed getaxeerd is uit moeten vallen.
 - 3X onjuist tarief OZB.
 - o In principe zou dit niet fout kunnen gaan. Bij het opvoeren van een object wordt automatisch het juist hef-model opgevoerd voor woning of niet-woningen met de daaraan gekoppelde tarieven. Dit kan alleen fout gaan als iemand zelf een extra handeling verricht en een aanpassing doet waardoor het tarief wordt aangepast. We gaan dit in ons proces meenemen als extra controle voor het jaarlijkse kohier. Afwijkingen in soortobject code met een tarief dat daar niet bij past zouden hierbij uitvallen.
3. De uitgevoerde cijferanalyse en de daaropvolgende detailcontrole is door het team Gegevenshuis als een goede aanvulling op het stelsel van interne beheersmaatregelen ervaren en zij zijn voornemens dit hierin een vaste plek te geven.

CBO begroot/realisatie en realisatie jaar t en t-1

Deze cijferanalyse is tussentijds niet aangeleverd. Wel wordt in de periodieke managementrapportage de voortgang ten opzichte van de geraamde aanslagen per belastingsoort bewaakt. Deze rapportages geven een positief beeld. Bij de voorbereiding van het balansdossier voor de jaarrekening 2023 wordt een eindejaars analyse gemaakt, waarmee meer zekerheid verkregen over de volledigheid.

4. *Beheersing fraude risico's*

Met een frauderisico analyse zijn voor het belastingproces de volgende risico's geïnventariseerd:

- Het risico, dat medewerker een aanslag ten onrechte vermindert, of niet oplegt,
- Het risico, dat medewerker ten onrechte kwijtschelding toekent,

Bovengenoemde risico's zijn onderkend en in opzet met beheersmaatregelen ondervangen, wel is uit detailcontrole gebleken in een aantal gevallen ten onrechte een onjuist OZB tarief is gehanteerd. Gebleken is dat dergelijke tariefaanpassingen in beginsel mogelijk zijn en dus met aanvullende beheersmaatregelen moet worden afgedekt.

5. *Follow-up 2022 / 2023*

Voor het Team gegevenshuis zijn 2 follow-up overzichten van belang, namelijk:

1. De **follow-up interne/ externe aanbevelingen** volgend uit de interne audits (CCA) en externe audit (PSA) : een actualisatie waaruit blijkt welke aanbevelingen zijn opgepakt en afgerond is niet beschikbaar.

2. De **follow-up aanbevelingen IT audit (2020/21)** op de applicatieve controls op de applicatie Key2belastingen: Aanbevelingen zijn volgens de follow-up opgevolgd en zullen – conform planning - ter review aangeboden worden aan de IT-auditor. De resultaten hiervan worden begin 2024 (Q1) verwacht.

De follow-up is bedoeld om op een gestructureerde wijze de ambtelijke organisatie en het bestuur te informeren over de voortgang van gewenste verbeterpunten op gesignaleerde omissies in de beheersorganisatie. Het is aan de proceseigenaar om aan te geven of een aanbeveling wordt opgevolgd of niet (met een beargumentering).

We merken dat de proceseigenaar weinig prioriteit geeft aan de opvolging van de aanbevelingen volgend uit de diverse interne en externe audits, dan wel geen of weinig inzicht biedt in de doorgevoerde procesverbeteringen. De thans onderhanden beoordeling van de follow-up op de IT-audit (2020) levert de nodige weerstanden op en daarmee een vertraging in de uitvoering.

6. *Inspectie Waarderingskamer*

Vorig jaar gaf de rapportage van de Waarderingskamer nog enige reden tot zorg. Op onderdelen voldeed volgens de Waarderingskamer het WOZ werkproces niet aan de kwaliteitseisen. Op basis van een verbeterplan zijn verbeteringen begin 2023 doorgevoerd met als resultaat dat de Waarderingskamer in 2023 positief heeft geoordeeld.

Conclusies

Op grond van de door ons uitgevoerde werkzaamheden (analyse en controle) concludeert CCA, dat:

- De cijferanalyse (begroot/gerealiseerd, bijzondere waardeontwikkelingen objecten, afwijkende tarieven), de aansluitingen key2belastingen en key2financien en de detailcontrole op de geconstateerde bijzonderheden geven o.i. voldoende zekerheid over de juistheid en volledigheid van de belastingbaten.
- Om de daadwerkelijke ingevoerde beheersmaatregelen op het proces van belastingheffing beter te kunnen beoordelen, missen we een lijncontrole (vaststellen dat de beheersmaatregelen daadwerkelijk bestaan).
- Follow-up IT audit: De proceseigenaar heeft inzicht gegeven in de afloop van de nog openstaande verbeterpunten. Alle aanbevelingen zijn opgevolgd. De follow-up is ter review voorgelegd aan de IT auditor (review gepland 1^e kwartaal 2024). De uitvoering hiervan levert thans wat vertraging op.
- Bij een detailcontrole op afwijkende tarieven is gebleken dat ten onrechte bij 3 aanslagen het OZB tarief handmatig was aangepast. Dit is gecorrigeerd, maar voor de aanslagen 2024 is dit een aandachtspunt.

Aanbevelingen

- Procesmodel Belastingen actualiseren op basis van de recent verschenen aanvullingen (notitie interne controle gegevenshuis, belastingen),
- Dit aangepast procesmodel onderbouwen met een lijncontrole (aantonen bestaan van ingestelde beheersmaatregelen),
- Het data-analyse model instellen als afsluitende interne controle maatregel, zodat inzicht verkregen wordt over eventuele bijzonderheden. Deze analyse in nauwe samenwerking met de 2^e lijn (businesscontroller).
- Toepassing “Three lines model” en met name verstrekking rol vanuit de 2e lijn.
- Intern uitgevoerde cijferanalyses en controle werkzaamheden voldoende vastleggen en documenteren, zodat deze beschikbaar kunnen komen voor een evaluatie/ review 3^e lijn.
- Meer prioriteit geven aan de opvolging van de aanbevelingen volgend uit de diverse interne en externe audits. Het goed documenteren van de doorgevoerde verbeteringen maakt een evaluatie/review hiervan eenvoudiger en effectiever.
- Om een onjuiste toepassing van het OZB tarief te ondervangen, adviseren wij om periodiek een gerichte controle in te stellen om een ongewenste tariefsaanpassingen te signaleren en te corrigeren.